

16 Ιουνίου 1958

Ο απαγχονισμός του Νάγκι

Το σύνταγμα, με το οποίο ιδρύθηκε η Λαϊκή Δημοκρατία της Ουγγαρίας, ψηφίστηκε στις 20 Αυγούστου 1949. Το Σύμφωνο της Βαρσοβίας δημιουργήθηκε στις 14 Μαΐου 1955. Σ' αυτό, συσπειρώθηκαν Σοβιετική Ένωση, Ουγγαρία, Αλβανία, Βουλγαρία, Τσεχοσλοβακία, Λ. Δ. Γερμανίας, Πολωνία και Ρουμανία. Οι Ούγγροι έδειξαν φανερά τη δυσαρέσκειά τους κι αρνήθηκαν να ενταχθούν.

Στις 23 Οκτωβρίου του 1956, άρχισαν τα πρώτα αντισοβιετικά συλλαλητήρια, με φοιτητές κι εργάτες αλλά και ένα σημαντικό τμήμα διανοουμένων να διαδηλώνουν στους δρόμους της Βουδαπέστης. Ο νέος πρωθυπουργός, Ίμρε Νάγκι, εξέφρασε την αντίθεσή του τόσο στην ένταξη στο Σύμφωνο, όσο και στην παρουσία σοβιετικών δυνάμεων στη χώρα. Κι ενώ οι διαδηλώσεις εντεινόνταν, ο υποστηρικτής της ουγγροσοβιετικής προσέγγισης Γιάνος Καντάρ εξαφανίστηκε την 1η του Νοεμβρίου.

Στις 3 Νοεμβρίου, ο Νάγκι δήλωσε ότι η Ουγγαρία θέλει να είναι ουδέτερη απέναντι στα δύο μπλοκ, ενώ μια σύσκεψη ξεκίνησε με θέμα την ειρηνική αποχώρηση των Σοβιετικών δυνάμεων από τη χώρα. Στις 4 Νοεμβρίου, οι Σοβιετικοί απάντησαν στέλνοντας χίλια τανκς και νέα στρατεύματα. Τα τανκς μπήκαν στη Βουδαπέστη από πολλές μεριές και ήρθαν σε σύγκρουση με τον ουγγρικό στρατό αλλά και τους διαδηλωτές. Στις κανονικές μάχες που ακολούθησαν, οι Ούγγροι νικήθηκαν, έχοντας τρομακτικές απώλειες. Ο Νάγκι συνελήφθη, ενώ νέος ηγέτης της χώρας ανέλαβε ο Γιάνος Καντάρ. Ο ουγγρικός λαός το έμαθε από τον ίδιο, σε ραδιοφωνικό μήνυμά του, στις 11 Νοεμβρίου. Με επικεφαλής τις ΗΠΑ, τα κράτη της δύσης εξέδωσαν ανακοινώσεις «καταδίκης των βιαιοτήτων». Ενάμισι χρόνο αργότερα, ο Ίμρε Νάγκι πέρασε από δίκη. Καταδικάστηκε και απαγχονίστηκε στις 16 Ιουνίου του 1958, ως ένοχος προδοσίας. Είχε γεννηθεί το 1896.

Η πορεία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ουγγαρίας προς τον σοσιαλισμό ανακόπηκε στα

1989, λίγο μετά την περεστρόικα στην Σοβιετική Ένωση. Στις 8 Μαΐου του 1989, ο Γιάνος Καντάρ απομακρύνθηκε από την τιμητική θέση του προέδρου του Κομμουνιστικού Κόμματος και από την Κεντρική Επιτροπή.

Τον Οκτώβριο του 1989, ξεκίνησε ταχύτατη η περεστρόικα. Στις 29 του μήνα, ανακηρύχθηκε δημοκρατία. Οι Σοβιετικοί αποχώρησαν στις 24 Ιανουαρίου του 1990. Έξι χρόνια αργότερα, στις 16 Σεπτεμβρίου του 1996, η Ουγγαρία υπέγραψε συνθήκη με την Ρουμανία, σε μια προσπάθεια να δοθεί τέλος στην προαιώνια ρήξη ανάμεσά τους ώστε να μπορέσουν να διεκδικήσουν είσοδο στο ΝΑΤΟ και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Ουγγαρία μπήκε στο ΝΑΤΟ στις 8 Μαρτίου του 1999. Η επίσημη υποδοχή της έγινε στις 24 Απριλίου του ίδιου χρόνου, στην Ουάσινγκτον, κι ενώ τα νατοϊκά αεροπλάνα βομβάρδιζαν την Σερβία του Μιλόσεβιτς.

Οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση ξεκίνησαν στις 30 Μαρτίου του 1998. Από τις 6 Ιουλίου του ίδιου χρόνου, πρωθυπουργός ανέλαβε ο Βίκτορ Ορμπάν. Από τις 4 Αυγούστου του 2000, πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέχτηκε ο Αρπάντ Μαντλ. Και οι δύο, στις 9 Οκτωβρίου του 2002, πληροφορήθηκαν επίσημα ότι η Ουγγαρία πληρούσε τους όρους ένταξης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έγινε μέλος της την 1^η Μαΐου του 2004.

1940: Στην κυριευμένη από τους Γερμανούς Γαλλία και μετά την παραίτηση του Πολ Ρεϊνό, ζητείται από τον στρατηγό Φιλίπ Πετέν να σχηματίσει κυβέρνηση.

1941: Ο πρόεδρος Φρανκλίνος Ντ. Ρούσβελτ διατάζει το κλείσιμο όλων των γερμανικών προξενικών γραφείων στις ΗΠΑ, μέχρι τις 10 Ιουλίου.

1963: Κάτω από το βάρος της κατακραυγής που δημιούργησε η δολοφονία του βουλευτή και βαλκανιονίκη Γρηγόρη Λαμπράκη, ο Κωνσταντίνος Καραμανλής υποβάλλει στον βασιλιά Παύλο την παραίτηση της κυβέρνησής του.

1976: Χιλιάδες παιδιά στο Σοβέτο, τη συνοικία των μαύρων κοντά στο Γιοχάνεσμπουργκ, διαδηλώνουν εναντίον των σχεδίων της κυβέρνησης για τη διδασκαλία της γλώσσας των Αφρικάνερ στα σχολεία των μαύρων.

1977: Το Ανώτατο Σοβιέτ εκλέγει πρόεδρο τον Λεονίντ Μπρέζνιεφ στη θέση του Νικολάι Ποντγκόρνι.

1983: Ο Γιούρι Αντρόποβ εκλέγεται πρόεδρος του Πρεζίντιουμ του Ανωτάτου Σοβιέτ, θέση που είναι ισοδύναμη με την προεδρία του κράτους.

2002: Στον 2^ο γύρο των γαλλικών εκλογών, η κεντροδεξιά κυριαρχεί γκρεμίζοντας τον κεντροαριστερό συνασπισμό που κυβερνούσε από το 1997. Ο πρόεδρος Ζακ Σιράκ αποκτά «δικό του» πρωθυπουργό, τον Ζαν Πιερ Ραφαρέν.

2017: Σε ηλικία 87 χρόνων, πεθαίνει ο Χέλμουτ Κολ, πρωθυπουργός της Δυτικής Γερμανίας από το 1982 και της (ενωμένης) Γερμανίας από το 1990 μέχρι το 1998. Είχε γεννηθεί στις 3 Απριλίου 1930.

2017: Η Σερβία αποκτά την πρώτη γυναίκα πρωθυπουργό. Είναι η Άννα Μπρνάμπιτς, 41 χρόνων, η οποία δηλώνει ομοφιλόφυλος.

Η 16^η Ιουνίου στον πολιτισμό

16 Ιουνίου 1963

Γυναίκα στο Διάστημα

Η Βαλεντίνα Τερέσκοβα γεννήθηκε στις 6 Μαρτίου 1937, στη Σοβιετική Ένωση.

Μεγαλώνοντας, έγινε ένα όμορφο κορίτσι με θεληματικό πρόσωπο. Έπιασε δουλειά εργάτρια σε νηματοουργείο αλλά αγαπούσε με πάθος τη μηχανική και την τεχνολογία. Γράφτηκε στο Πολυτεχνείο, το οποίο τελείωσε με πολύ καλές επιδόσεις. Στα 1959, έγινε αλεξιπτωτίστρια και πραγματοποίησε 126 ρίψεις. Ο αριθμός αυτός και οι άρτιες τεχνικές της γνώσεις ήταν αρκετά, ώστε να μην την πάρουν στην κοροϊδία, όταν αποκάλυψε το πραγματικό της όνειρο: Ήθελε να γίνει κοσμοναύτης.

Στα 1962, πέρασε την πόρτα του κέντρου εκπαίδευσης αστροναυτών. Εκεί, γνωρίστηκε με τον αστροναύτη Αντριάν Νικολάγιεφ. Αγαπήθηκαν. Τον Αύγουστο του 1962, ο Νικολάγιεφ κι ο Πάβελ Πόποβιτς πραγματοποίησαν ένα τολμηρό εγχείρημα. Με τα Βοστόκ 3 και 4, εκτοξεύτηκαν με διαφορά μιας μέρας και προσγειώθηκαν με διαφορά έξι λεπτών. Δέκα μήνες αργότερα, ανακοινώθηκε η αποστολή της: Μαζί με τον Βαλερί Μπουκόφσκι, θα επαναλάμβανε το προηγούμενο πείραμα και, ταυτόχρονα, θα ήταν η πρώτη γυναίκα που θα έμπαινε σε τροχιά στο διάστημα.

Ο Μπουκόφσκι εκτοξεύτηκε με το Βοστόκ 5 στις 14 Ιουνίου 1963 κι έκανε 81 περιστροφές γύρω από τη γη. Μετά από δυο μέρες, στις 16 Ιουνίου 1963, στις 10.20' το πρωί, με το Βοστόκ 6, εκτοξεύτηκε και η Βαλεντίνα που έκανε 48 περιστροφές. Όταν μπήκε σε τροχιά, ο επίγειος σταθμός έπιασε τη γεμάτη συγκίνηση τρεμάμενη φωνή της: «Εδώ Γλάρος! Είμαι καλά και χαρούμενη. Βλέπω τον ορίζοντα, μια ωχρή γαλάζια λουρίδα. Είναι η Γη. Πόσο ωραία είναι!».

Τα δυο διαστημόπλοια προσγειώθηκαν ομαλά. Λίγο καιρό αργότερα, ο σοβιετικός σταθμός διαστημικών πτήσεων γιόρταζε τους γάμους της Βαλεντίνα Τερέσκοβα με τον Αντριάν Νικολάγιεφ.

1313: Γεννιέται ο συγγραφέας Ιωάννης Βοκκάκιος, του οποίου το έργο «Δεκαήμερον» είναι το πρώτο έντεχνο κείμενο στην ιταλική γλώσσα. Πέθανε το 1375.

1890: Γεννιέται ο Σταν Λόρελ, Βρετανός κωμικός, ο «λιγνός» του διδύμου «Χοντρός – Λιγνός».

1930: Πεθαίνει ο Έλμερ Άμπρος Σπέρι, Αμερικανός εφευρέτης της γυροσκοπικής πυξίδας.

1961: Ο Ρώσος χορευτής Ρούντολφ Νουρέγιεφ, που βρίσκεται στο Παρίσι με τα μπαλέτα Κίροφ, ζητά πολιτικό άσυλο από τις γαλλικές αρχές.

1977: Πεθαίνει ο Βέρνερ Φον Μπράουν. Σχεδίασε τους γερμανικούς πυραύλους V1 και V2, ενώ αργότερα δούλεψε για τη ΝΑΣΑ. Γεννήθηκε το 1912.

2012: Μπαίνει σε τροχιά το κινεζικό διαστημόπλοιο Shenzhou 9 («Θεϊκό σκάφος 9») με τρεις αστροναύτες, ανάμεσα στους οποίους και η 33χρονη Λιού Γιάνγκ, η πρώτη Κινέζα που εκτοξεύεται στο διάστημα.

2013: Σε ηλικία 90 χρόνων, πεθαίνει ο ακαδημαϊκός και σπουδαίος αρχαιολόγος, ερευνητής

της μυκηναϊκής εποχής, Σπύρος Ιακωβίδης.